

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ex Recogniti||one Des. Eras-||mi Roterodami.||

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1518

VD16 E 3644

Ammiani Marcellini Rervm Gestarvm Liber Vigesimoqvartvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14277

conchulæ singulas aliquoties pariunt: sed maiores. Idcirco indicium est atheria potius deriuatione, quam saginis pelagi os ori uetus, & uesci, quod guttæ matutini rotis isdem infusæ daros efficiunt lapillos, & terretes: Vespertini uero flexuosos contra & rutilos, & maculosos interdum. Minima autem uel magna pro qualitate, haustuū figurantur casibus uariatis. Concusæ uero sæpissime metu fulgurū inanisunt, aut debilia pariunt, aut certe uitrijs defluunt abortiuus. Capturas autem difficiles, & periculosas, & amplitudines pretiorū illa efficit ratio, quod frequentari sueta littora propter piscantium insidias declinantes, ut quidam cōiiciūt circa deuios scopulos, & marinorū canū receptacula delitescūt. Quod genus gemmæ etiā in Britanicis secessibus maris gigni, legicq; licet, dignitate dispari nō ignoramus.

Britanniæ
gemma.

AMMIANI MARCELLINI

RERVM GESTARVM LIBER
VIGESIMVS QVARTVS.

OST EXPLORATAM alacritatem exercitus uno, paricq; ardore impenetrabile principē superari non posse, deūm usitato clamore testatus Iulianus summæ rei finem imponendū maturius credens, extracta quiete nocturna itinerarium sonare lituos iubet, præstrictis omnibus quæ difficultates, arduiue belli poscebant, cadēte iam luce Assyrios fines ingressus, celso præter alios spiritu obequitans, ordinibus emulacionis uī cunctos ad officia fortitudinis incende-

bat, utq; ductor uisu & docilitate firmatus metuens, ne per locorum insolentiā insidijs caperetur occultis, agminibus incedere quadratis exorsus est. Excursatores quidem quingentos & mille sensim præire disposuit, qui cautijs gradientes ex utroq; latere. itidemq; à fronte ne quis repentinus inrueret, prospectabant. Ipse uero medios pedites regens, quod erat totius roboris firmamentū dextra legiones aliquas, cū ne iuxta supercilia fluminis perstringere iussit Euphrates. Cornu uero leuū cū equitum copijs Arintheo tradit, & Oromizede ducendū cōfertius per plana camporū, & mollia. Agmina uero postrema Dagalaiphus cogebat & uictor. Vltimuscq; omniū Osdrue dux Secūdimus. Deinde ut si hostibus erupissent usq; uel conspicatibus procul timorē multitudinis maioris incuteret, laxatis cuneis iumēta dilatauit, & homines, ut decimo penē lapide postremi dispararentur à signiferis primis, quod arte mira se fecisse Pyrrus ille rex dicit Epyrotos opportunis in locis castramentandi, armorūq; speciē diffundendi ex industria, uel attenuandi perq; scientissimus, ut ubi uenisset plures existimarentur, aut pauci. Sarcinas uero & calones per apparitionem imbellē impedimentorūq; genus omne inter utrūq; latus instituit procedentiū ordinū, ne qua uī subita raperetur, ut sæpe contingit in protecta. Classis autē licet per flumen ferebatur ad siduis flexibus tortuosum, nec residere, nec præcurrere sinebatur. Emenso itaque itinere bidui prope ciuitatem uenimus Doram deserta inq;

Ad officia
fortitudinis,
incendebat
Iulianus.
Insolentia
locorum.

Postremi
dispararentur
a signiferis
primis.
Pyrrus castramentan-
di scientissimus.

Emenso itinere.

Qq 4 marginibus

Vulabilis
clamor.

Lenitudo
Romana.
Bos corona
tus.

Ventorum
turbo.

Cataracta.

Suspectio.

marginibus annis impositam. In quo loco greges ceruorū plures inuenti sunt, quorū alij confixi mistilibus, alij ponderibus in se ramorum, ad facietatē omnes pauerunt, pars maxima natura adsueta ueloci alueo penetrato incoibili cursu euasit ad solitudines notas. Exin itinere dierum quatuor leui peracto uespere intendente cum expeditis mille impositis nauibus, Lucillianus comes imperitia principis mittitur Anathan, munimentum expugnaturus, quod ut plerāq; alia circumluitur fluentis Euphratis, & nauibus ut præceptum est per opportuna disperfis obsidebatur insula nebulosa nocte obumbrante impetum dandestinum. Sed postq̄ uenit lux certa aquarum quidam egressus is subito hostibus ululabili clamore sublato excito tumultuosis uocibus propugnatores arma uit. Et mox specula quadam altissima, explorato situ castrorū q̄; ocissime duarum præsidio nauium amnem supermeat Imperator pone sequentibus nauigijis, multiq; obsidionales machinas aduehebant. Iāq; muris propinquans cū non absq; discriminibus multis consideraret esse certandum. sermone cū leni, tum aspero, & minaci hortabatur ad deditiōem defensores, quos ad conloquiūm petit Dormizda promissis eius, & iuramentis inlecti, multa sibi de lenitudine Romana spondebat. Deniq; præ se bouem coronatum agentes, quod est apud eos susceptæ pacis indicium, descendere suppliciter, & statim omni munimento egit opus. Seus eius præfectus Dux Aegypti, postea honore tribunatus adfectus est. Reliqui uero cum charitatibus suis, & suppellectile humiliore cultu ad Syriacum ciuitatem Chalcida transmissi sunt. Inter hos miles quidā Maximianus perripisse quondā Persicos fines, in his locis ager relictus, prima tū etiam lanugine iuuenis, ut aiebat uxores fortitus gentis ritu complures, proditiōisq; autor ducebatur ad nostra, testibus affirmans, & præcisse se olim, & prædixisse quod cetenario iam cōtiguus sepelietur in solo Romano: Post quæ Sarraceni procuratores Parthos quodam hostium obtulere latissimo principi, & iterum ad agenda similia sunt remissi. Acciderat aliud postridie dierum, uentorum enim turbo exortus, pluresque uertigines concitans. ita confuderat omnia tecta, tabernacula multa conciderentur, ut supini pleriq; milites sternerentur, uel proni spiritu stabilitatem uestigijis subuertente. nec minus eodē die aliud periculosum euenit. Amne enim repente circa margines euagato, mersæ sunt quædam frumentariæ naues cataractis auulsis ad diffundendas, reprimēdasq; quas ligare sueti operari saxo strictim, quod utrum per insidias an magnitudine acciderit fluentorum, sciri non potuit: post præruptā, incensamq; urbem omnium primam, & captiuos transmissos certiore iam spe prouectus exercitus ad fidutiā elatis uocibus in fauores principis consurgebat, adfore sibi etiā deinde caelestem existimās curā, & qui per regiones ignotas de obscuris erat suspectio circa assurgētes, & ludificandi uarietas timebatur. Ideo Imperator nūc antesignanis, nunc agminibus cogendis insistens cum expeditis uelutibus, ne quid lateret abstrusum, fructera squalida, uallesq; scrutabatur, licentiores militum per longinqua discursus, adfabilitate natua prohibendo, uel minis, hostiles tamen agros omni frugum genere diuites cum segetibus, & tugurijs inflammari

flammati permisit. Ita demum cum usui necessaria abunde sibi quisque conlegisset, & hoc modo sauciabatur salus hostium nesciorum. Bellatores enim libenter quaesitis dextris proprijs utebantur, alij uirtutis suae horrea reperisse existimantes, & laeti, quod uitae, quod subsidijs adfluentes alimenta seruabant, quae nauigijs uehebantur. hicuino grauis quidam temerarius miles, & ad ulteriorem ripam nullo urgente transgressus in conspectu nostro ab hominibus captus, occisus est. quibus tali casu paratis, ad castra peruenimus nomine Thilutha in medio fluminis sita, loco immenso quodam uertice tumescente, & potestatem naturae, uelut manu circumseptum humana, cuius ad deditiōem incolae temperati mollius (ut docebat) quam asperitas aedita uim superabat armorum intempestiuam, tunc defectionem esse firmabant. Sed haecenus responderunt, quod cum interiora occupauerint protinus gradientes Romani se quoque utpote regnorum sequelas uictoribus accessuras, & post haec praetermeantes ipsa moenia, naues nostras cum uerecundia quieti spectabant, imobilesque transitus, cum ad munimentum aliud Achaiachala nomine ueniremus fluminis circumuisione uallatum, arduumque transcensu confutati pari responso discessimus. Alia postridie castra ob muros inualidos derelicta praetereuntur tenfa: Postea uero & in sequenti die stadijs ducentis emensis, uentum est ad locum Baraxmalcha, unde amne transito milliario septimo disparata Diacira inuaditur ciuitas habitatoribus uacua, frumeto & salibus nitidis plena, in qua templum alti culminis arci uidimus suppositum: qua incensa, caesisque mulieribus paucis, quae repertae sunt traiecto fonte scatente bitumine Ozogardana occupauimus oppidum, quod formidine aduenientis exercitus itidem deseruere cultores, in quo principis Traiani tribunal ostentabatur. Hac quoque exusta biduo ad refectionem corporum dato prope extremum, noctisque secundum diem sequutus est, Surena post regem apud Persas promerita dignitatis, & Malechus Podofacis nomine Phylarchus Sarracenorum Assanitarum famosi nominis latro, omni sauitia per nostros limites diu grassatus, structis Ormisdæ insidijs, ad speculandum exitum querit incertum unde praesens erat. Ideo sunt temptamenta frustrata, quod angusta fluminis interluuies, & praeralta transfiri uado non potuit, & primo lucis exordio, cum essent hostes iam in contuitu trusi, tunc primitus corusci galeis, & horrentes indutibus rigidis milites in procinctum impetu ueloci tendentes eos inuoluere fortissime: Et quamuis arcus ualidis uiribus flecterentur, & splendor ferri intermicans Romanorum metum augetet ira tum acuate uirtutem clipeorum densitate contacti, ne possint emittere coegerunt: Animatus his uescendi primitijs miles, ad uicum Macebracta peruenit, in quo semiruta murorum uestigia uidebantur, qui priscis temporibus in spacia longa protentus munire ab externis incurribus Assyriam dicebatur. hinc pars fluminis scanditur largis aquarum agminibus, ducens adtractus Babylonios interiores usui agris futura, & ciuitatibus circumiectis, alia Narmalcha nomine, quod fluuius regum interpretatur, Ctesiphonta praetermeant. Cuius in exordio turris in Modephari celsior pedidatus omnis pontibus caute digestis transiit, Equites uero cum in iumentis armati

Reg norū se
quelae, ac cel
sura uictori
bus.

Stadijs emē
sis.
Amne tran
sito.

Biduo ad re
fectionē cor
porum dato

Semiruta
murorum
uestigia.

Curfura. *tis armati dementiores gurgites fluminis obliquati transnarunt, alij multitudi-
 ne subita petiti telorum hostilium, quos egressi auxiliares ad cursuram leuis-
 simam fugientiumq; ceruicibus insistentes laniatu animi prostrauerunt. Quo
 negotio itidem gloriose perfecto ad ciuitatem Parisadoram uetum est amplā
 & populosam ambitu insulari circūuallatam, cuius obequitās moenia Impera-
 tor, & si tum & obsidium omni cautela captabat, quasi sola formidine oppida
 à propugnandi studio submoturus, quibus per cōloquia saepe temptatis, cum
 Nec promif- nec promissis quisquam flecteretur nec minis, suscipitur oppugnandi exordi-
 sis flectere/ um, & armatorum triplici corona circūdati muris, die primo adusq; noctis ini-
 rur, nec mi/ tium Missilibus certabatur: Cū defensores praestātes & uiribus propugnacula
 nis. cilitijs undiq; laxius pansisq; telorum, impetus cohiberēt obiecti scutis uimine
 firmissimo textis, & crudorum tergorū densitate uestitis, ualidissime resistebant
 ferrea nimirū facie omni, quia laminae singulis membrorū liniamētis cohercen-
 te raptim fido operimento totam hominis speciē contegebāt. Et aliquoties ra-
 re & indigne & regalis conloquia petētes obnixē propinquantem probris atq;
 conuicijs ut male fidum incessabant & desertorem, ac lenta cauillatione die ma-
 xima parte exempta tenebrarum silentio primo multiformes admotæ sunt ma-
 Cōplanari. china, cœptaq; altitudo complanari fossarum quæ uix dum ambigua luce defē-
 Angularem fores intente contemplati eo accidēte, quod angularem turrim ictus forauit ari-
 turrem fora/ etis uiolentior, relictis ciuitatis duplicibus muris continentem occupant arcem
 uit Aries. asperi montis interrupta planicie superpositam, cuius medietas in sublime con-
 surgens turrito ambitu argolici scuti speciē ostendebat. Nisi quod septentrionē
 rotunditatis eidē quid erat. Monphatis fluenti ad proiecta caute eminentia tue-
 bantur, in quæ excellēbant Minæ murorum bitumine & coctilibus laterculis fa-
 Bitumine & bricata, quo ædificij genere nihil tutius esse constat, iamq; ferocior miles perua-
 coctilibus sa urbe, quā uiderat uacuam aduersus oppidanos ab arce multimoda tela fun-
 laterculis. dentes acri cōtentione pugnabat: Cum enim ijdem prohibitores catapultis no-
 Multimo/ strorum urgerentur Atq; balistis lapsi quoq; ex ædito arcus erigebant, fortiter
 da tela. tenfos, quibus panda utrinq; surgentia cornua ita lentius flectebantur, ut nerui
 digitum actis pullibus uiolentis arundines ferratas emitterent, quæ corpori-
 bus inlisa contrarijs letaliter figebātur. Dimicabatur nihilominus utrobique, Sa-
 Saxa ma/ xorū manualium manibus, neutrobi inclinato momēto prælium atrox à lucis
 nualia, ortu ad initium noctis destinatione magna protractū, pari sorte direptum est.
 Altrinsecus. Proinde die sequuto, cum certaretur asperrime, multiq; funderentur altrin-
 Omnes alex/ secus, & æqui mores gesta libarent. Imperator omnes alex casus inter mu-
 cursus. tuas clades experiri festinans, cuneiatim stipatus densatisq; clipeis ab ictu
 Cuneatim sagittarum defensus, ueloci saltu, comitantibus cunctis prope portam uenit ho-
 stipatus. stilem crasso ferro crustatam. Et licet saxis & glande ceterisque telis cum peri-
 culis acrius præmeretur, fodicare tamen paratur ualuarum latera, ut aditum
 patefaceret, uocibus increpans crebris, non ante discessit, quā telorum con-
 gerie, quæ superiacebantur se iam cerneret obruendum, euasit cum omnibus,
 tamē paucis leuius uulneratis ipse innoxius uerecūdo rubore perfusus: Legerat
 enim*

enim Emilianum Scipionem, cū historiārū conditore Polybio Megalopolitano, armatorū cū triginta millibus portā Carthaginis impetu simili subfodisse: sed fides recepta scriptorum ueterū recens factū defendit: Emilianus enim testudine lepidea rectam successerat portam, sub qua tutus, & latens dum moles saxearum retegunt hostes, urbem nudatam inrupit. Iulianus uero locum patentem ingressus obunbrata cœli facie fragmentis montium, & missilibus ægre inde repulsus, abcessit. His raptim ac tumultu agitatis, cum operositas uinearum, & aggerum impeditiſſima à certis urgentibus cerneretur, machinam quæ cognominatur Heliopolis iussit expeditius fabricari, quæ ut supra docuimus est usus Demetrius superatis oppidis pluribus, Poliorcetes appellatus est. Ad hanc molem ingentē superatā celsarū turriū pinnas prohibitos oculorū acies intentius conferentes. Idemque instantiā obsidentium perpensantes, subito uertuntur ad preces circumfusi per turres, ac mœnium minas, & fidē Romanam panſis manibus protestantes, uitam cum ueniā postulabant. Cūque cessasse operam, & uinitores nihil tentare niterentur ulterius, quod quietis erat indicium, certam copiam sibi dari conferendi sermonis cum Ormizda poscebant. Hocque impetrato Mamerſidis præſidiorum præfectus demissus per funem, ductusque ad Imperatorem, ut obsecrauit uitam cum impunitate sibi, consortibusque suis firmiter pacta redire est permissus. Gestisque nuntiatis plebs omnis utriusque sexus ad sententiā suam cunctis acceptis pace fœderata, cum religionum consecrationibus fides patefactis egreditur portis, salutarem Genium adfulſiſſe sibi clamitans Cæsarem magnum, & lenem, Numerata sunt autem deditiorum duomillia, & quingenti, nam cætera multitudo obsidium ante suspectans nauigijs paruis permeato amne decessit. In hac arce armorum, alimentorumque copia reperta est maxima, unde necessarijs sumptis reliqua cum loco ipso exuſſere uictores. Postera die quàm hæc acta erant perfertur ad Imperatorem cibos per ocium capientem nuntius grauis Surrenam Persicum ducem procurſatorum partis nostræ tres turmas inopinum adgressurum pauciſſimos trucidasse. Inter quos strato tribuno unū rapuisse uexillum. statimque concitus ira Numanicum cum armigera manu festinatione ipsa tutiſſimus peruolauit grassatoribus fœda consternatione depulſis residuos duos tribunos sacramento soluit, ut desides, & ignauos. Decem uero milites ex his qui fugerant exautoratos capitali addixit supplicio sequutus ueteres leges. Incensa denique urbe, ut memoratum est constructo tribunali insistens actis gratijs conuocato exercitu cunctos ad paria faciēda deinceps hortabatur, & argenteos nummos centenos uiritim pollicitus, cum ea percitate promissi percitos tumultuare sensisset, ad indignationem plenam grauitatis erectus. En, inquit, Persæ circumfluentes rerum omnium copijs ditare nos poterit opimitas gentis, si unum spirantibus animis fortiter fecerimus, ex emensis opibus egentissima est tantum credite Romana respublica per eos, ut qui augerent diuitias docuerunt principes auro quietem à Barbaris redemptā redire, impetitum ararium est, urbes exinanitæ, populatæ prouinciæ, mihi nec facultates, nec propinquitas generi suppetit, quis

Megalopolitanus Polybius. Emilianus.

Heliopolis machina.

Vitam cum ueniā postulabant.

Vitā cum impunitate obsecrat.

Cibum per ocium capiēs.

Exautorati.

Argentei nummi centeni uiritim.

tit, quis

tit, quamuis ortus sum nobilis præter peccatus omni liberum metu, nec pude-
 bit imperatorem cuncta bona in animi cultu ponentem, profiteri paupertatē
 honestam. Nā & Fabritij familiari re pauperes rexere bella grauissima, gloria
 locupletes. Hæc nobis cuncta poterunt abundare, si imperterriti deo, meq; quā-
 tum humana ratio patitur caute ductantem mitius egeritis, si ui resistitis ad se-
 ditionum reuoluti dedecora pristinarum, pergite, ut Imperatorem decet: Ego
 solus confecto tantorum munerum cursu moriar, stando contempturus animā
 quam mihi febricula eripiet una, aut certe discedam, nec enim ita uixi: ut non
 possim aliquando esse priuatus, præq; me fero, & iactor ductores spectatissi-
 mos esse nobiscum, perfectos bellicarum bellatores omni genere doctrinarum.
 Hac modesta imperatoris oratione inter secunda & aspera meante: miles pro
 tempore delentus adsumpta cum meliorum expectatione, ne fiducia regibile
 se fore pollicitus, & morigerum cunctorum adspirante consensu, auctoritatem
 eius, sublimitatemq; cordis extollebat in cælum, quod cum uere, atq; ex animo
 dicitur solet amor ex crepitu leui monstrari. repetita post hæc tentoria pro co-
 pia rei præsentis uictu caruit, & quiete nocturna. Animabat autē Iulianus exer-
 citum cum non per charitatis & per inchoatam negociorum magnitudinem
 deieraret assidue, sic sub iugum mittet Persas, ita quassatum recrearet orbē Ro-
 manum, ut Cambises fertur aliquoties iurando dicta consuesse firmare, sic pro-
 uinciarum speciem redactas Indiam & Daciam, sic pontibus Istrum, ut infidū
 coërcent uincula Romana, post hæc discursum millibus passuum quatuorde-
 cim ad locū quendā est uentum arma aquis abundantibus fecunditate, quo
 itinere nos ituros Persæ prædocti, sublatis cataractis undas euagari fusius per-
 miserūt. Itaq; humo late stagnāte, altero die militi requie data, Imperator ipse
 progressus constratis ponticulis multis, & utribus, subtilijsq; nauibus, itidē con-
 sectis palmarum trabibus, exercitum non sine difficultate traduxit. In his regio-
 nibus agri sunt plures consiti uineis, uariōq; pomorum genere, ubi oriri arbo-
 res adfuetæ palmarum per spacia ampla adusq; Meseneti & mare pertinet ma-
 gnum, instar ingentium nemorū quaqua inceserit quisquā Termites, & Spa-
 dica cernit adsidua, quorū ex fructu mellis, & uini conficitur abundantia, & ma-
 ritari palmæ ipsæ dicuntur, faciliq; sexus posse discerni. additur etiam generare
 fœminas seminibus inlitas maritū, feruntq; eas amore mutuo delectari: hocq;
 inde clarere quo cōtra se enixissime micantes, ne turgidis quidem flatibus auer-
 tuntur, & si ex more fœmina maris non inlita fuerit femine, abortus uicio fœtus
 amittit intentiosos, & si qua, fœmina eius arboris amore percussa sit, ungetur
 unguento ipsius, uiuificatur truncus & arbor, alia naturaliter odoris dulcedi-
 nem cōcipit. Hisq; indutijs uelut coeūdi quædā proditur fides, qua sibi copia sa-
 tur exercitus plures prætergressus est insulas, & ubi formidabatur inopia, ibi ti-
 mor sagittæ grauis incescit sagittariorū. deniq; hostiliū impetū latenter tempta-
 tus, neq; ultus, prope locū uenit ubi pars maior Euphrates in riuos diffidit mul-
 ti fidos. In hoc tractu ciuitatis muros humiles ab incolis Iudæis deferta iratorū
 manu militū cōflagrauit. Quibus actis pergebat ulterius Impator placida ope
 numinis

Fabritij glo-
 ria Incuple-
 tes.

Vna animā.

Miles regibi
 se se fore pol-
 licitus.

Sublatæ ca-
 taractæ.

Maritantur
 palma.
 Termites
 Spadices.

numinis, ut arbitrabatur, erectior. Cumq; maiore Malcha urbem magnam & Malcha.
 ualidis circumdatā mœnibus tentorijs fixis prouidit solícite, ne castra repentinó
 equitatus Persici turbarétur adkursu. Cuius fortitudo in locis patentibus imma
 ne quātum gentibus est formidata, & hoc disposito, stipatus uelutibus paucis,
 ipse quoq; pedes, ciuitatis situm diligenti inquisitione exploraturus, in pernicio
 sas præcipitatus insidias, ex ipso uitæ discrimine tandem emerfit. Nanq; per la
 tentem oppidi portam Persæ x armati digressi in dorso diuorum peruadétes
 poplitibus subsidendo, repentinó impetu nostros adgressi sunt. È quibus duo
 conspectiorē habitu principem gladijs petiere districtis, sed occurrit ictibus ere
 ctum latius scutum, quo contactus, magna latáq; fiducia unius lateri ferrum in
 fixit: alterū stipatores multiplicatis ictibus occiderunt: residuis equitibus uulne
 rati sunt aliqui, disiectis in fugam, spoliatisq; ambobus reducens incolumes, cū
 exuuijs remeauit ad castra, omniū lætitia magna susceptus. Sustulit ab hoste
 prostrato aureū colli monile Torquatus, fudit confidentissimū Gallum alitis Torquatus.
 propugnatione Valerius postea cognomēto Coruinus: hæc q; gloria posterita Coruinus.
 ti sunt cōmendati, nō inuidemus: accedat hoc quoq; monumentis de tribus faci
 nus pulchrū constatis, postridie pontibus exercitiq; traucto & metatis alibi
 salubrius castris uallo duplici circūductis: quoniam (ut diximus) timebantur so
 licitudines, plane oppidi suscepit obsidium, periculosum fore existimans, si gra
 diens profus à tergo relinqueret quos timeret, hæc dum magno molimine cō
 parentur, Surena hostium dux, iumenta adorat: quæ in lucis palmaribus uesce Palmarius.
 bantur, à cohortibus nostris repulsiors cum paucorum exitio habitus frustra
 discessit, & duarū incolæ ciuitatū, quas amnes amplexi faciunt insulā, parua sui
 fiducia trepidi & fontis forma se cōtulerunt, pars Syluarum densa, alij perpalu
 des uicinas à lucis arborum cauatarū inuecti, ad unicum auxiliū, & potissimum
 resistentes, aliquos nostri milites trucidabant: ipsi quoq; itineris longi, quod su
 perarat dilabuntur, ulteriora petituri, iteratum: è quibus & Cumbulæ per uaria
 discurrentes, captiuos alios subinde perducebant. Id enim erat librata ratione
 dispositū, ut dum copiæ pedestres muros oppugnant: equestres turmæ diuisæ,
 per globos abigendos insisterēt, prodit: hocq; prouiso nullo prouincialium da
 mno, miles uisceribus hostium pascebatur. Iamq; Imperator pascebatur muris
 oppidum duplicibus circūdatum ordine trino, scutorū spe patrandi incepti ma
 ximis uiribus oppugnabat. Sed ut erat necessarius appetitus, ita ut effectu res
 difficillima: nam accessus undiq; rupibus infractu celliore discessis, flexuosisq;
 excessibus ob periculum anceps, adeundi copiam denegabat, maxime cum tur
 res crebritate & altitudine formidandæ montē saxeum arcis naturaliter æditū
 æquabant, & procliuis planicies flumini imminens propugnaculorū firmitate
 muniebatur. Accedebat & his leuius malum, quod lecta manus & copiosa quæ
 obsidebat, nullis ad deditonē inlecebris flectebat, sed tanq; subraptura uel de
 uota cineribus patriæ resistebat, aduersus Samegrē reuerebatur inferēs proter
 uius nullis, & pugna, uel æquo campo, iustóq; prælio poscens, cū receptui cane
 retur, adsidue animosis hostē urgendi conatibus urebatur: uicit tamē nostrorū

R r concilium

Latibula terrarum.
Tormenta muralia.

Clāgor Martius.
Perfæ tessilaminis ferreis

Res leuis momentum rei magnæ.

Cuniculorū fodinæ.

Aneatorū occentus.

cōciliū contentionē uiriū maximā, diuisisq; operib⁹, officia quisq; distributa cepescit ocysime. Hinc etem ardui suggestus erigebatur, inde fossarū altitudines alij cōplanabant: terrarū latibula cōcaua oblongis tramitibus alibi struebatur. Locabant etiā artifices tormenta muralia, funestos sonitus proruptura: Et cuniculos quidem cum uineis, Nemnita & Dagalaiphus curabāt. Ineundis aut cōflictibus & defendendis ab incendio, uel ruptionibus machinis, præerat Imperator. Cumq; apparatu omni excludendæ urbis labore multiplici cōsumato pugna flagitare, uictus minime dux reuersus est ad usq; Ctesiphonta itineribus exploratis, nulla obstacula nunciāns offendisse. Quo efferati gaudio milites omnes, elaticq; firmiter armis, ad certandū signū operiebatur armati. Iamq; clangore Martio sonantibus tubis strepebant utrinq; partes, & primi Romani hostē undiq; laminis ferreis in modū tenuis plumæ conceptū, fidentēq; quod tela rigentis ferri lapsibus impacta resiliebāt, crebris procurfationibus, & minaci murmure, lacebent: nōnunq; cum pace, scutorūq; uelut testudine in figurabilem forniciū operiebatur, aptissime assiduis motibus laxius dehiscente, cōtra Perfæ muris obstinatius adharētes, quantū facere nitiq; poterant, claudere & frustrari exitiales impetus conabantur. Verū ubi innumeras crates præ se ferentes oppugnatores iam mœnia perurgerent cū sagittarijs fundatores, alijsq; saxa uoluentes etiā ingentia, cum facibus & malleolis eos longius propulsabant: tū aptatæ ligneis sagittis balistæ flexu stridore torquebatur, creberrima spicula funditantes, & scorpiones quocunq; manus perire duxissent, rotundos lapides euibrabant. Iterū deinde ac sæpe geminatis cōgressibus æstus in meridiem crescens, efferuescēte uaporatus sole, apparatu operū & studio præliadi intentos cunctos reuocauerat fatigatos, aut sudore perfusos, eodē mentis proposito sequuto quoq; die per uaria certaminū genera cōtrouersa parte dimicantes instanter, æquis manibus & pari fortuna discedunt. Verū in omni discrimine armatis proximis princeps ciuitatis urgebat: sed in districtis necessitatibus nihil tam leue est, quod nō interdum etiā contra sperata rerum afferat momēta magnarū. Cum em̄ aut sæpe discessuræ partes leuius concertarent, abusu inculso ariete, qui paulo ante erat admotus, sternitur: residuis omnium altior turris latere cōctili firmissime structa, cuius ruina muri contiguū latus secum immani fragore protraxit: ibi cum uarietate casuū obsidentiū labor, obsessorumq; industria, uicissim facinoribus speciosis indaruit. Nihil em̄ asperū, ira & dolore succenso militi uidebatur, nihil munitoribus erat pro salute curātib; metuendū aut dirū. Nam cū anceps pugna diutius feruens, sanguine utrinq; multis ceruicibus fuso fidei finis, & finis & occasus dum fatigationi cōsultitur. Dumq; hæc luce agerentur, hæc palma nūciatur Imperatori peruigili cura distento, legionarios milites quibus cuniculorū erant fodinæ mādātæ, cauatis tramitibus subterraneis, subliticq; suspensissima penetrasse fundamentorū. Iam si ipse disposuerit euasuros: cum itaq; noctis plerunq; processisset, & aneatorū occentu signo dato progrediendi, ad pugnā & ad arma cōcursum est, & cōsulto murorū inuadunt utrinq; frontes: ut dum propulsaturi pericula defensores ultro citroq; discurrūt, nec proxima fodientis

xima fodiētis audiret forte tinnitus, nec quodā intrinsecus obfistente cunicula riorū subita man⁹ emergit: qbus ita ut cōuenerat ordinatis & occupatis phibitoribus, patefactisq; latebris euolat: & superius deuictorū numero miles, post quem magnus tribunus & Romanus notarius, quos audax multitudo sequuta his prius confossis, quos in æde, per quā in lucem prodierāt, inuenerunt, suspensis gradibus procedentes obtruncarūt uigiles omnes, ex usu moris Getici iustitiam felicitatemq; Regis sui, canoris uocibus extollētes. Extimabat Mars ipse, si misceri hominibus numina maiestatis iure permittūt, adfuisse castra Lucanorum inuadentibus ultro. Hocq; ideo creditum est, quod in congressu flagranti scala uehemēs uisus formidandæ uastitatis armatus: postridie cum recensere exercitus præcipuo studio quæsitus reperiri nō potuit, cum se ultro offerret, similis fuisset memorabilis cōsciū facti: sed ut tunc quī esset pulchri facinoris autor, penitus est ignoratū, ita nunc enituerūt hi qui facere fortissime obsidionalibus coronis donati, & pro concione laudati ueterū more, tandē nudata referatis aditibus multis, lapsura inuadit ciuitas, & sine sexus discrimine uel ætatis, quod impetus reperit potestas iratorum adsumpsit, alio exitu imminentis timoris cum hinc ignis mucrones urgerent ultimum, flentes è muris actis sua sponte præcipientes, mebrisq; omnibus infirmati, mortē funestiorē paulisper dum caderent egerunt. Extractus autē est uiuus cum satellitibus LXXX, Nabdates Præsidiorum magister, quem oblatum sibi cum alijs seruari iussit intactum, serenus Imperator & demēs, diuisa itaq; perpenfis meritis & laboribus, præda ipsæ ut erat paruō cōtensus mutum puerū oblatū sibi suscepit gesticulariū, multa quæ callebat, nutibus uenustissimis explicātem, & tribus aureis nummis partæ uictoriæ præmiū iucundū, ut existimabat, & gratum. Ex uirginibus autē quæ speciosæ sunt captæ, ut in Perside, ubi foeminarū pulchritudo excellit, nec contrectare aliquā uoluit, nec uidere, Alexandrū imitatus, & Africanū, qui hæc declinabant, ne frangerentur cupiditate, qui se inuictos à laboribus ubiq; præstiterūt. Inter hæc ceratamina nostræ partis architectus, cuius nomen nō suppetit, post machinā scorpionis, forte adfistens reuerberato lapide, quē artifex titubanter aptauerat, fundæ abfiso, pectore fauciatus, profudit animā disiecta compage mēbrorū, adeo ne signa totius corporis noscerētur, & in prætorio Imperatoris iudex nunciauerat cert⁹ circa muros subuersi oppidi fallaces foueas & obscuras, quales in tractibus illis sunt plurimæ, subsedis se manū insidiatricē latenter, ut improuiso inde adorta agminis nostri terga feriret extrema: confestimq; ad extrahendā eam missi sunt cum parte fortitudinis pedites: qui cū neq; peruadere foraminū aditus, nec à mandato intus proliceri possint ad discernendā conlectam stipulā, & farmēta specuū faucibus aggrefferunt. Vnde fumus angustius penetrās, ideóq; spissior, quosdā in talibus obstrictis necauit, alios igniū adflatus emixtus prodire in perniciē coegit abruptā, & ita omnibus incendio, ferróq; consumptis, ad signa repedauit ocyus miles. Hoc modo ciuitas ampla & populosa uirtute roboris excisa, Romanū in puluerem cōcedit & ruinas, postq; tam gloriosa transitus pontibus multorū amniū concursum, cōtinuatis ad munimenta gemina uenimus, ædificijs

Mars creditus interfusus iste,

Inuaditur et ciuitas.

Serenus Imperator & clemens. Puer gesticularius.

Foeminarū Persicarum pulchritudo

Ad signa repedauit ocyus miles.

Malcha ditru
pta.

Loricæ ambi
tū clausum.
Vbi feræ de
stinatae.

Venatoria
lancea.
Disparatur.

Prohibitori
bus ad resi
stendum in
tentis.

Obsidium.

mus, ædificijs cauatis extructa. Vbi Victorē comitē exercitus, præmiū à transi
tu fluminis Regis filius progressus est à Ctesiphōte cum optimatibus & multi
tudine armata audere conatus, cateruis sequentiū militū uisis abscessit. Pergen
tes itaq; ptinus ad lucos uenimus, agrosq; pingues uariorū seminū lætos, ubi
reperta regia Romano more ædificata, quoniā id placuerat, māsit intacta. Erat
enim in hac eadē regione extentū spacium, & rotundū, loricæ ambitu circūclau
sum destinatas regijs uoluptatibus cōtinens feras ceruicibus iubatis, armatisq;
hispidos apros & urfos, ut sunt Persici, ultra omnē rabiem sæuietes, & alia lecta
in una uia corpora bestiarū, quas omnes diffractis portarū obicibus, equites no
stri uenatorijs lanceis, & missiliū multitudine cōfoderunt: Quo loco pinguis si
tus & culta, quē equorū sepem etiā nominant, haud longius disparatur, ubi ual
latis opere tumultuario castris, & exercitu omni per aquarū & pabuli opportu
na biduo recreato ante gressus, cum propulsatoribus princeps & ciuitatē deser
tam cōlustrans, sacro principe quodā excissam, in quo perpetuus fons stagnum
ingens eiectat: in Tigridē defluens, corpora uidit suffixa patibulis, multa neces
sariorū eius quē prodidisse ciuitatē Pyrisaborā, retulimus supra: hiq; & Nabda
tes nimis exustus est, quē extractum cū LXXX latebris expugnare docuit ciui
tatem, ea quā inter exordia obsidij cœpti clam pollicitus prodere, dimicauit acer
rime, adeptusq; ueniam insperatā, ad id proruperat insolentia, ut cornuā lace
raret omnibus probris. Ira aliquantū progressi, tristi pcellimus facto: dum em̄
tres procuratorū cohortes expeditis cum cuneo Persico decertaret, quē patefa
ctis subito portis profuderat ciuitas: proruptores, alij ex cōtraria fluminis ripa
iumenta nos sequētia cū pabulatoribus paucis licenter palantibus intercipiunt
& obtruncant: unde profectus Imperator iratus & frendens, iamq; regionibus
Ctesiphontis propinquas, celsum castellū offendit & munitissimū, ad quod ex
plorandū ausus accedere, obscurior, ut ipse rebatur, cum paucis obequitans mu
ros, pauloq; auidius intra iactum telorū repertus, latere non potuit, statimq; di
uerforū missiliū nube exagitatus oppetisset tormento murali, ni uulnerato ar
migero, qui lateri eius hærebat, ipse scutorū densitate cōtectus, euitato magno
discrimine discessisset. Qua causa concitus immane munimentū disposuit obsi
dere prohibitoribus ad resistendū intentis, quod loco fidebāt propemodū in
accessu, quodq; Rex cum ambiciosi copijs passibus sitis incedēs propediem ad
fore credebatur: iamq; uineis, & residuis omnibus quæ posebat, obsidiū para
tis, uigilia secunda præcipiti, cum nox casu tunc lunari splendore nitens, his qui
propugnaculis insistebant, aperte cuncta monstraret. Repente in unū pondus
coacta multitudo, patefactis subito portis, erupit cohortē, quæ nō onidantem
adorta nostrorū cæcidit complures, inter quos etiā tribunus peremptus, pericu
lum pulsare conatus. Quæ dum ita agūtur, pari modo, ut antea, Persæ ex aduer
sa fluminis ripa partē adorti nostrorū, interfectis quibusdam, riuos cepere non
nullos, & timore simul quia uenisse in maiore numerū copix putabantur hosti
les egere nostros, sed tunc egimus, ubi animus in audaciā restitutus, armisq; ra
ptis inter tumultū exercitus cantu concitus buccinarū, minaci murmure festina
ret. Ereptores

ret. Ereptores perterriti, reuenterunt intacti, ita Imperator graui permotus, reli-
quos ex ea cohorte qui abiecte sustinuerat impetum grassatorum, ad pedestrem
compegit militia, quae onerosior est, dignitatibus immunitis flagrans. Post haec
ad eruendum castellum ubi periclitatus est, operam committit & curam, nusquam ab an-
tesignanis ipse digrediens, ut inter primos dimicans militia fortiter faciendum
esset exemplo spectator, probatorum gestorum: quo inter discriminum uertices diu
multumque uersato, uarietate munitionum atque telorum, & conspiratione pugna-
rum, idem castellum incenditur captum: postquam consideratis asperitatibus antege-
starum rerum & impediendum requieuit exercitus labore nimio quassatus, multis
uictui congruis affatim distributis, uallum tamen sudibus densis fossarum altitudi-
ne cautius deinde struebatur, cum a uicina iam Cresiphonte repetini excursus,
& alia formidarentur occulta. Ventum est hinc profusile flumen Naarniachl no-
mine, quod non nisi regum interpretatur tunc aridum. Id antehac Traianus, posteaque
Seuerus egesto solo fodiri in modum canalis amplissimi, studio curauerat sum-
mo, ut aquis illuc ab Euphrate transfusis, naues ad Tigridem commigrarent, tu-
tissimumque ad omnia uisum est eadem loca purgari, quae quondam similia Persae ti-
mentes mole saxorum obruere multorum: haec ualle purgata, auulsis cataractis
undarum multitudine classis secura stadiis xxx depulsa, in aluam electa est Ti-
gridis, & coniectis ilico pontibus, congressus exercitus inter Cothen uersus pro-
mouit: utque lassitudini succederet quies opportuna, in agro confedimus opulen-
to, arbutis & uitis, & cupressorum uiriditate latissimo, cuius in medio diuerfo-
rium opacum est & amoenum, gentiles picturas per omnes aedium partes ostendens,
Regis bestiarum uenatione multiplici trucidatis: nec enim apud eos pingitur uel fin-
gitur aliud, praeter uarias caedes & bella. Proinde cunctis ex sententia terminatis,
Augustus altius iam contra difficultates omnes incedens, tantumque a fortuna spe-
rans, nondum affectauit propius temeritate multa, crebra audere, ualidior indies,
ex his quae alimenta portabant, & machinas deonerabant, octogenis impleuit arma-
tis: attetotumque secum classis robore firmiore, quam in tres diuiserat partes: Vnam cum Vi-
ctore comite quiete prima noctis emitti disposuit, ut flumine raptim transmissis
ripae occuparetur hostiles: quod cum acriter metu territi duces concorditer precari
fieri prohibere tentaret, neque destinationem flecterent principis: sublato uexillo,
ut uisum est, euolantem conspectu subito naues: & cum ripas iam aduentaret,
facibus & omni materia qua alitur ignis petita, & assiduus iactibus cum militibus
iam conflagrassent niue, loci frigore pectoris excitus Imperator, signum sibi datum,
nostros quod margines iam tenerent, ut mandatum est erexisse, proclamans clas-
sem omnem properare citis remigijs adegisset. Quo facto & naues incolumes
sunt receptae, & residuus miles qui a saxis & uarietate telorum ex edito uexare
tur, post concertationem acerrimam praetaltas ripas, & arduos supergressus stabat im-
mobilis. Et miratur historia Rhodanum arma & lorica retinente Sertorio trans-
natato uel cum eo momento turbati quidam milites ueriti ne remanerent post si-
gnum erectum scutis, quae patula sunt & incurua proni firmiter adherentes: ea quae licet
imperite regendo, per uoraginosum amnem uelocitate comitati sunt nauium. Con-

Affatim.

Auulsa cata-
ractae.Apud Persas
bella pin-
guntur.Deoneran-
tes.Conflagra-
sent niue.Sertorius
transnatauit
Rhodanum.Voragino-
sus amnis.

Rr 3 tra haec

Cataphracti
 Operimēta
 scortea.

tra hæc Persæ obiecerūt instructas cataphractorū equitum turmas sic cōfertas,
 ut laminis quæ optati corporum flexus splendore præstringerent occurfantes,
 optatus operimentis scorteis equorū multitudine omni defensa, quorū in substi
 dijs locati sunt, manipuli peditum coniecti scutis oblongis & curuis, quæ recta
 uimine & coriis crudis gestātes, densius se cōmouebant. Post hos elephantū gra
 dientiū collium specie, motūq; immaniū corporum propinquantibus exitum
 mittebant documētis perterriti formidabant. Hinc Imperator cateruis peditū
 firmis in mediū inter acies spacium secundū Homericā dispositionē præstituit,
 ne locati priores, cedentesq; deformiter cunctos auerterent secū, aut Postsigna
 ni penè omnes reiecti, centurias nullo renitente licentius uerterēt terga: imple cū
 leuis armaturæ auxilijs per prima, postremāq; discurrēs. Ergo ubi uicissim con
 tiguas esse cernerēt partes, cristatis galeis corusci Romani, uibrantesq; clypeos
 uelut pedis anapesti præinentibus modulis leuius procedebant, & præpilatis
 missilibus per præcursatores principis pugna tentati excita, undiq; solito more
 cōclamaretur, uiroꝝq; alacritatē sonās classica iā iuuaret hastis & mucronibus
 strinctis, hincinde cominus pugnabatur, sagittarū periculo miles æra numinis
 quantū interiora festinatius occupabat. Inter quæ Iulianus pulsus fulsire substi
 dijs, incitareq; tradentes quasi cōtormalis strennuus properabat & rector, laxa
 ta itaq; acies prima Persarū, leni & inconcito gradu calefactis armis retrorsus
 rediens, propinquā urbem petebat, quā sequebatur miles itidem fessus in cam
 pis torridis aduscq; diei finē à lucis ortu decernens, eiusq; occipiti pertinacius hæ
 rens, omnē cum Tigrañe, & Surena, & Narte potissimis ducibus aduscq; Ctesiphontis
 muros egit præcipitem, aduersorū feriens suras & terga, perrupissetq; ciuitatis
 aditus lapsorū agminibus mixtus, ni Clisuietor nomine manibus ere
 ctis prohibuisset, & uocibus ipse humerū & sagitta præstrictus, & timens ne in
 tra mœniū ambitus rapidus miles inconsulte repertus, nullosq; inueniēs exitus
 multitudinis pondere circūueniretur, sonēt Hectoreas Poëtæ ueteres pugnas,
 fortitudinē Thessali ducis extollant, longe loquantur ætates Sophinā, & Anis
 mam, & Callimachū, & Cynegyrum medicorū in Græcia culmina illa bellorū,
 nō minus illo quorundā ex nostris inclaruisse uirtutē omniū confessione mon
 stratur. Post timorē depositum, calcatas ruinas hostilium corporū iusto sangui
 ne miles etiā tum cruentus ad Imperatoris tentoria cōgregatus, laudes perhibe
 bat & gratias, quod ubiq; ignoratus dux esset, an miles magis tum rem ita pro
 sperere gesserat, ut cæsis Persarum plus, minusue II millibus & quingentis, LXX
 caderent soli nostrorū, qui adpellans plerosq; nominatim, quos stabili mente
 aliquod clarum fecisse ipse arbiter prospexit, naualibus coronis donauit ciuicis
 & castrensibus. Abunde ratus post hæc prosperitates similes aduētare cum plu
 res hostias Marti parabat ultori, & ex tauris pulcherrimis X ad hoc perductis,
 nondum aris admotis uoluntate sua IX procubuere tristissimi. Decimus uero
 qui defractis uinculis lapsus, ægre reductus est, mactatus ominosa signa mon
 strauit: Quibus uisis exclamauit indignatus acriter Iulianus, Iouemq; testatus
 est, nulla Marti iam sacra facturum, nec refecrauit, celeri morte præreptus. Dige
 sto itaq;

Velut ana
 pesti præci
 nēibus mo
 dulis.

Aduscq; Ctesiphontis mu
 ros.

Sonent Poëtæ Hectoreas pugnas.

Ominosum
 signum.

sto itaq; cōcilio, cum primatibus super Ctesiphontis obsidio itum est, in uoluntatem quorundā facinus audax & importunū esse noscentiū id aggredi, quod & ciuitas situ ipso inexpugnabilis defendebatur, cū metuenda multitudine protinus Rex adfore credebatur, uicit sententia melior, cuius utilitate princeps solertissimus ad populandas regiones circumfatas misit armētis lætas & frugibus. Hostes pari persecutorum industria, quos dispilatos nuper densi tramites & lateræ texere notissimæ hinc opulētæ, sed illæ auidæ semp ad ulteriora cupiditates paruhabitatis uetantiū dictis & increpitis optimatib⁹, quod ob inertiam parca regna Persidis flumine leua relicto, in faustis ductorib⁹ præuijs mediterraneas uias irrepere cito posuit gradu, & tanq; funesta face Bellonæ subiectis ignibus exuri cūctas iusserat naues, præter minores XII, quas pfuturas pangēdis pontibus disposuit uehi carpentis: idēq; putabat utiliter ordinasse, ne relicta classis usui hostibus foret, aut certe, ut ab expeditionis primordio factum est, armatorum ferè XX milia in trahendis occuparentur hisdem nauibus, & regendis: De inde metuens si quis se mustaret, mōstraretq; perspicua ueritas, quod expulsus forsitan ariditate uel altitudine montium, ad aquas redire non poterit miles, cohortesq; perfugæ aperte faterentur se fefellisse concursum, maxime extingui iussæ sunt flammæ. Et quoniā ignis auctus immaniter plerasq; cōsumpsit, XII tantūmodo naues potuerunt intactæ seruari, quæ ut possint custodiri discretæ sunt. Hoc casu classe cum oporteret abolita, Iulianus confociato fretus exercitus cum armatorū nulli per diuersa distinguerētur numero potior ad inferiora tendebat, alimenta affatim opulentis suggerentibus locis: Quo cognito, hostes ut inedia nos cruciarent, herbas cum adultis segetibus incenderunt, & cum flagratione procedere ueriti statutis castris, cum flammæ senescere nitēbātur, insultantesq; nobis longius Persæ: nunc de industria diffundebant aliquoties cōfertim resistentes, ut procul conspiciantibus uiderentur aduenisse iam Regis auxilia. Ideoq; eos æstimaremus erupuisse ad audaces excursus, & insolita tentamēta. Mcrebat tamen ob hæc Imperator & miles, quod nec cōtabulandi pontis erat facultas amissis nauibus temere, nec occurri poterat hostis aduentitij motibus, quem adesse coruscans nitor indicabat armorum, arte pro singulis membris inflexus. Hisq; accidebat aliud haud exiguum malum, adminicula quæ prætollantur, cū Arface & nostris ducibus apparebāt ob causas impedita prædictas. Has ob res ut solaret anxios milites princeps, captiuos graciles suapte natura, ut penè sunt Persæ, & macie iam confectos iussit in mediū duci, nostrosq; respiciēs. En, inquit, quos Martia ista pectora uiros existimāt deformes minime capellas & terras, ut quæ crebri docuerūt euentus, anteq; manus cōferant abiectis armis uertētes semet in fugam. Quibus dictis, remotisq; captiuis, super rerum summa cōsultabatur, & multis ultro citroq; dictitatis cū reuerti debere per loca quæ uenimus, plebs uociferat imprudēs, resistebat intētius princeps multis, cū in eo nequaq; fieri posse mōstrantibus, per effusam planiciē pabulo absumpto & frugibus, in eorumq; reliquijs exustorū inopia squalentibus ultima: Quoq; iam liquentibus brumæ pruinis omniū maduerat, & solum, & raptis riparum

Super Ctesiphontis obsidio.

Dispilati.

Paruhabitatis.

Funesta face bellonæ.

Mustare.

Incensa classis iussu Iuliani.

Contabulæ pontem. Aduentitius hostis.

Rr 4 termini

Muscarū &
culicū refer/
ta omnia.

Confore.

Vis turbina
ta pulueris.
Agrestes asi/
ni.

terminis aucti in homine torrentes. Ergo iam ad difficultatē accidentē negotij quod per eas terras uapore syderis calefcentes, muscarū & culiculū multitudine referta sunt omnia, earūq; uolatu dies & castrorū noctu micantiū facies obumbrabatur. Et cum nihil humani proficerent sensus dijs fluctuantes, & dubijs exstructis aris, caesisq; hostijs consulta numinū sciscitabātur, utrū nos per Assyriā reuerti censerent, an præter radices montiū leuius gradientes, Chiliocomū prope Corduam sitam ex improuiso uastare: quorū neutrū ex eis inspectis confortē dicebatur, sed ita tamen sententiā, ut omni spe meliorū incisa Corduanā arripemus, & XVI Calen. Jul. promotis iam signis, pgresso, iam lucis exordio fumus uel uis quædam turbinata pulueris apparebat, ut opinari daretur asinorū esse greges agrestium, quorū multitudo in tractibus est illis innumera. Ideo simul incedens, ut constipatione densa feroces leonū frustraretur adfultus, quod arbitrabātur Sacenæ duces aduentare iam nostros rumoribus Persicos, quod Imperator Ctesiphōta magnis uiribus oppugnaret: nonnulli Persas nouis motibus incubuisse firmabāt. Ideo inter hæc ita ambigua, ne quid aduersum accideret reuocātibus agmina classicis, in ualle graminea prope riuū, multiplicato scutorū ordine in orbiculatā figurā metatis toti quieuius castris: nec em̄ adusq; uesperā aere cōcreto discerni potuit, quid nā esset quod his squalidius uidebat.

AMMIANI MARCELLINI

R E R V M G E S T A R V M L I B E R

V I G E S I M V S Q V I N T V S.

THANC SIQVIDEM noctem nullo syderum fulgore splendentē, ut solet, in arctis rebus & dubijs exegimus, nec sedere quodā ausi, nec flectere in quietē lumina præ timore. Vbi uero primū dies inclaruit, radiantes lorica niueis lymbis circūdata, ferrei & corufci toraces longe prospecti, adesse regis copias indicabāt. Hocq; uiso accensum proferentē congregi militē dirimēte fluuio breui prohibuit Imperator: & nō procul à uallo ipso inter excursatores nostros & Persicos prælio acri conferto, Machameus cecidit, ductor unius agminis nostri, cui propugnaturus Maurus frater dux postea Phœnices eū Germani trucidasset interfectore obuiū quenq; perterres infirmatus, & ipse humerū telo pallescentē morte ppinquū, Athameū extrahere pugna uiribus ualuit magnis: & cum fatisceret uix toleranda æstuū magnitudine, crebrisq; congressibus pares ad ultimū hostiles turmas prauū sunt repulsa discussæ. Hinc recedētibus nobis longius in Syriacē nostrorū metu pedites repedare sunt cōpulsī, paulo post in ea innexi Persarū multitudine toti iruebāt Romana impedimēta rapturi. Verum uiso Imperatore ad alas subsidiarias reuerterunt, qua ex regione profecti Adhucumbrā nomine uillam peruenimus, ubi per biduum omnibus ad usum congruis

Præliū inter
excursatores.

Repedare cō
pulsī.